

Bestemmelser, blev omgaaet, idet man fastede sig paa Bortforpagtninger. Da Erfaringen viste, at man gik den Vej, maatte allerede denne Grund gjøre det klart, at den Paastand ikke var begrundet, at man først skulde afvente Følgerne af Loven af 1861, inden man forsøgte en fuldstændig Afløsning af Fæstevæsenet. — En anden Grund, man har anført for, at det ikke nu skulde være betimeligt at fremkomme med et Lovforslag til Fæstevæsenets Afløsning, er den, at der ved frivillig Ovreenskomst er solgt og fremdeles sælges en Deel Fæstegods. Det er ganske vist — det lader sig ikke nægte — at der igjennem frivillig Ovreenskomst er solgt og stadig sælges adskilligt Fæstegods, men paa den anden Side tror jeg det maa siges, at det ikke er i den Grad Tilfældet, at det skulde kunne gjøre Indbringelsen af et Lovforslag om dette Forholds endelige Afløsning overflødig. Efter de Oplysninger, der foreligge Offentligheden, var der den 1ste Januar 1868 endnu imellem 10 og 11,000 Fæstegaarde, og det er mig ikke bekjendt, at der foreligger nogen Oplysning om, hvormange der kan være solgte i 1868 og indeværende Aar. Den høitagtede forhenværende Indenrigsminister har nu i forrige Sæssion fremsført her, at de statistiske Oplysninger ikke skulde være ganske rigtige, idet han turde paastaae, at der ikke var en eneste Fæstegaard mere, medens han derimod troede, at der var en Deel færre, idet man kun havde optalt som solgte de Fæstegaarde, der vare solgte til Fæsterne ved frivillig Ovreenskomst, men ikke de Gaarde, der paa anden Maade vare gaaede over til Selveiendom. Jeg erindrer kun om dette for at gjøre det klart, at jeg ikke har overseet dette Punkt, og for at minde om, at der ikke endnu foreligger Offentligheden andre Oplysninger end dem, der forelaae dengang. Jeg tror altsaa heller ikke, at denne Grund er tilstrækkelig til at holde Forsøgene paa at faae Fæstevæsenet afløst ved Lov borte. Derjom vi ville tage de 7 Aar fra den 1ste Januar 1861 til den 1ste Januar 1868, og saavidt det er muligt regne efter, hvad der i de 7 Aar ved frivillige Salg er blevet Selveiendom, vil man see, at det ikke kan siges at være fuldt $\frac{1}{6}$ af hele det daværende Fæsteareal. Det

maa jo ogsaa aabenbart antages, at efter haanden som det Quantum Fæstegods, der findes i Landet, vinder ind ved Salg, vil den Deel, der fremdeles sælges, blive mindre og mindre; de Gaarde, der sælges, maae blive færre i Tal, efterhaanden som Antallet af Fæstegaarde formindstes, og det er saaledes ikke muligt at beregne, hvortænge Tilstanden vil vedvare, naar den ikke bliver endelig afgjort ved Lov. Saameget synes mig imidlertid klart, at der, om man end vil regne paa, at Salget vil foregaae i samme Forhold, som i de sidste Aar, vil medgaae et Par Menneſtealdere, inden man kommer til Ende dermed, men jeg tror rigtignok, at det vilde være uheldigt og ulykkeligt for hele Landets Udvikling, om der endnu skulde hengaae saa lang Tid, inden vi fik dette Spørgsmaal ud af den danske Verden. — Da der i Nøgisdagens forrige Sæssion blev indbragt et Forslag, der ligeledes tilsigtede Fæstevæsenets Afløsning, udtalte jeg, at det forekom mig, at det ikke var ganske betimeligt, at det da blev indbragt. Jeg anførte nemlig, at der til den Tid ikke havde været noget Røre i Befolkningen og navnlig i Bondestanden angaaende denne Sag; men naar man see, hvad der er skeet siden, maa man erkjende, at der netop er kommet et betydeligt Røre i Befolkningen, siden det nævnte Forslag blev indbragt her ifjor. Der har været holdt flere store politiske Møder, hvor denne Sag har spillet en Hovedrolle; ved forberedende Valgmøder, ved Provemøder og ligeledes paa Valgtribunen den 22de September har denne Sag været fremdragen i en meget stor Deel af Landets Kredse, og den har været en af de Sager, i hvilke Bælgerne have fordret Kandidatens Samstemning for at give ham deres Stemmer. Det har saaledes altsaa vist sig, at der virkelig er kommet stort Røre i Sagen. Dernæst yttrede jeg ogsaa ifjor, at den offentlige Mening i Almindelighed heller ikke til den Tid havde kastet sig paa denne Sag eller vist sig stemt for den, men ogsaa dette er siden heelt forandret. Vi have seet Udtalelser rundt omkring fra mange og fra de forskjelligste Sider, der have indeholdt store Anklager over dem i Landet, der ikke vilde gaae med til en Fæsteafsløsnings-